

A GAZDÁLKODÓ SZERVEZETEK ELLEN INDÍTOTT FIZETÉSKÉPTELENSÉGI ELJÁRÁS SZABÁLYOZÁSA AUSZTRIÁBAN

CSORBA EMESE*

Jelen tanulmány célkitűzése, hogy áttekintést nyújtson a vállalkozások ellen indított fizetési képtelenségi eljárás szabályozásáról Ausztriában. A fizetési képtelenségi eljárásról szóló törvény – 2010-ben történt novelláris módosításának eredményeként – bevezette az egységes fizetési képtelenségi eljárást, melynek négy különböző megjelenési formáját szabályozza. Az egyes eljárási típusok közötti fő különbségek és az eljárás menetének bemutatását követően az eljárás legfontosabb szereplőit – kiemelt figyelemmel a hitelezők helyzetére – ismertetem. Egyes pontokon igyekszem betekintést nyújtani az osztrák hitelintézeti gyakorlatba. A választott téma aktualitását mutatja az Európai Uniónak a gazdálkodó szervezetek fizetési képtelensége elleni küzdelme és a reorganizáció támogatásának megjelenése jogalkotásában. Ezen felül jelenleg Magyarországon is folyamatban van a fizetési képtelenségi eljárások felülvizsgálata, amely az osztrák mintára is figyelemmel van. Mindezek tükrében érdemes az osztrák tapasztalatokat és statisztikai adatokat is górcső alá venni.

Kulcsszavak: fizetési képtelenségi eljárás, eljárástípusok, az eljárás menete, az eljárás megnyitásának joghatásai, a követelések bejelentése, a szereplők, kiváltságos hitelezők

Die Zielsetzung des gegenständlichen Artikels ist einen Überblick über die gegen Unternehmen eröffneten Insolvenzverfahren in Österreich zu verschaffen. Der Gesetzgeber hat seit der Novellierung im Jahr 2010 ein einheitliches Insolvenzverfahren eingeführt und regelt dessen vier verschiedene Ausprägungen. Nach Darstellung der wichtigsten Unterschiede der einzelnen Verfahrensarten und der Beschreibung des Verfahrensablaufs werden die wichtigsten Akteure des Verfahrens mit besonderer Berücksichtigung nach Stellung der Gläubiger geschildert. An einigen Stellen versuche ich einen Einblick in die Praxis österreichischer Kreditinstitute zu geben. Die Aktualität vom gewählten Thema zeigt der Kampf der Europäischen Union gegen die Insolvenz von Unternehmen und die Förderung von Reorganisation in ihrer Rechtssetzung. Außerdem läuft in Ungarn derzeit die Überprüfung von Insolvenzverfahren, welche auch auf das österreichische Vorbild Rücksicht nimmt.

* DR. CSORBA EMESE
levelező tagozatos PhD-hallgató
Miskolci Egyetem ÁJK Deák Ferenc Doktori Iskola
3515 Miskolc-Egyetemváros
jogi munkatárs
Raiffeisenbank Pöllau-Birkfeld eGen,
A-8190 Birkfeld, Hauptplatz 2,
dremesecsorba@gmail.com

Daher ist es empfehlenswert, die österreichische Erfahrungen und statistische Daten unter die Lupe zu nehmen.

Schlüsselwörter: Insolvenzverfahren, Verfahrenstypen, Verfahrensablauf, Wirkungen der Eröffnung, Anmeldung von Forderungen, Akteure, bevorrechtete Gläubiger

1. Fogalmi összevetés

A jelen tanulmány igyekszik egy átfogó képet nyújtani a gazdálkodó szervezetek ellen indított fizetéseképtelenségi eljárások osztrák szabályozásáról. Ehhez azonban elengedhetetlen az alábbi fogalmak magyar és osztrák jogi tartalmának összevetése.

Amíg a magyar jogban az 1991. évi XIX. törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról (a továbbiakban: Csődtv.) hatálya csupán a gazdálkodó szervezetekre és azok hitelezőire terjed ki és a természetes személyek fizetéseképtelenségét külön jogszabályban szabályozza, addig az osztrák fizetéseképtelenségi törvény (a továbbiakban: IO) egy jogszabályba foglalva oldja meg az említett alanyi körök fizetéseképtelenségére vonatkozó szabályozását.

Itt érdemes megemlíteni a gazdálkodó szervezetek és a jogi személy fogalmát. A gazdálkodó szervezetek fogalma mindkét jogrendszerben egy gyűjtőfogalom, melybe beletartozik a jogi személyek kategóriája is. A jogi személy tartalmát tekintve mind a magyar, mind az osztrák jogban megegyezik. A jogi személy a személyek egyik fajtája a természetes személy mellett. Olyan társadalmi szervezetet jelent, mely jogképes, azaz a saját nevében jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat. A jogi személyre vonatkozó rendelkezések Magyarországon a 2013. évi V. törvényben (a továbbiakban: új Ptk.) kerültek rögzítésre.¹

A csődeljárást és a felszámolási eljárást a magyar Csődtv. pontosan definiálja:

- A csődeljárás olyan eljárás, amelynek során az adós – a csődegyezség megkötése érdekében – fizetési haladékokat kap, és csődegyezség megkötésére tesz kísérletet [Csődtv. 1. § (2) bek.].
- A felszámolási eljárás olyan eljárás, amelynek célja, hogy a fizetéseképtelen adós jogutód nélküli megszüntetése során a hitelezők e törvényben meghatározott módon kielégítést nyerjenek [Csődtv. 1. § (3) bek.].

Az osztrák IO rendelkezései szerint a fizetéseképtelenségi eljárás akkor minősül csődeljárásnak, ha az adós annak megindítását, valamint a működés helyreállítását célzó terv (*Sanierungsplan*) elfogadását – annak egyidejű benyújtásával – kérelmezi, és a bíróság ezt a kérelmet a fizetéseképtelenségi eljárás megindításakor nem utasítja azonnal vissza [IO 167. § (1) bek.]. A felszámolási eljárás fogalmát az IO negatív módszerrel határozza meg. E szerint a fizetéseképtelenségi eljárás abban az esetben felszámolási eljárás, ha a 167. § (1) bekezdésében foglalt feltételek nem állnak fenn [IO 180. § (1) bek.]. Ezen túlmenően meghatározza azon esetek körét is, melyeknél a fizetéseképtelenségi eljárás megjelölését felszámolási eljárásra kell átváltoztatni [IO 167. § (3) bek.].

¹ 2013. évi V. törvény 3. könyv.

Ezen fogalmi alapvetésekből kiindulva szeretném az alábbiakban az osztrák fizetéseképtelenségi jogi rendelkezéseket bemutatni.

2. Az osztrák fizetéseképtelenségi eljárás szabályozása

2.1. A szabályozás jogi alapja – Insolvenzordnung (IO)

Az osztrák fizetéseképtelenségi eljárás szabályozásának történetében mérföldkönek számít a fizetéseképtelenségi eljárás módosításáról szóló törvény (*Insolvenzrechtsänderungsgesetz, IRÄG 2010*²), melynek rendelkezései 2010. július 1. napján léptek hatályba. Az addig hatályban lévő ún. csődtörvényt (*Ausgleichsordnung*) hatályon kívül helyezték és az ún. felszámolási törvényt (*Konkursordnung*) jelentős módosítások és bővítések eredményeképp átnevezték fizetéseképtelenségi törvénynek.³ Az osztrák fizetéseképtelenségi jog magja ezt követően már csak a fizetéseképtelenségi törvényben (*Insolvenzordnung*, a továbbiakban IO⁴) került szabályozásra.⁵ A törvényalkotó fő célja a vállalkozások fizetőképessége helyreállításának megkönnyítése volt.⁶

A 2017-ben hatályba lépett az Európai Unió és a Tanács (EU) 2015/848 rendelete a fizetéseképtelenségi eljárásról⁷ szükségessé tette az IO újabb módosítását (IRÄG 2017⁸). Az IRÄG 2017 – melynek nagy része 2017. június 26. napján lépett hatályba – leginkább a magáncsőd intézményében hozott enyhítő rendelkezéseket.⁹ Megemlítendő, hogy az IO mellett továbbra is létezik a vállalkozások reorganizációjáról szóló törvény (*Unternehmensreorganisationsgesetz*¹⁰). A reorganizációs eljárás azonban nem fizetéseképtelenségi eljárás. Célja a még nem fizetéseképtelen, de gazdasági válságba került vállalkozás restrukturálása a bíróság ellenőrzése mellett. A reorganizációs eljárás Ausztriában azonban a gyakorlatban csekély jelentőséggel bír, így jelen tanulmány nem foglalkozik annak rendelkezéseivel.¹¹

² IRÄG 2010 = Insolvenzrechtsänderungsgesetz 2010 BGBI 29/2010.

³ Georg E. KODEK: *Insolvenzrecht*. Facultas, Wien, 2019, 25.

⁴ A jogszabály aktuális állapotban az alábbi linken érhető el: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001736>, 2020. április 9.

⁵ Norbert ABEL: *Insolvenzrecht in Österreich*. 2018, 4, https://www.abel-legal.at/wp-content/uploads/insolvenzrecht_in_oesterreich_2017.pdf, 2020. március 19.

⁶ KRAUTGASSER – Gert-Peter REISSNER: *Praxishandbuch Insolvenz und Arbeitsrecht*. Linde Verlag, 2018, 6–7.

⁷ Verordnung (EU) 2015/848 des Europäischen Parlaments und des Rates vom 20. Mai 2015 über Insolvenzverfahren, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DE/TXT/?uri=CELEX%3A32015R0848>, 2020. március 23.

⁸ IRÄG 2017 = Insolvenzrechtsänderungsgesetz 2017 BGBI 22/2017.

⁹ KRAUTGASSER – Gert-Peter REISSNER: *Praxishandbuch Insolvenz und Arbeitsrecht*. Linde Verlag, 2018, 11.

¹⁰ *Unternehmensreorganisationsgesetz* „URG“. BGBl I, 120/2005.

¹¹ *Schnellübersicht über die Insolvenzverfahren*. Wirtschaftskammer Österreich, 2020. https://www.wko.at/service/wirtschaftsrecht-gewerberecht/Schnelluebersicht_ueber_die_Insolvenzverfahren.html, 2020. március 22.

2.2. A fizetéseptelenségi eljárás típusai

Az IO egy alapvetően egységes fizetéseptelenségi eljárást hozott létre, melynek a törvény négy típusát ismeri:

- Csődeljárás az öngazgatás megőrzése mellett (*Sanierungsverfahren mit Eigenverwaltung*, IO 169. §).
- Csődeljárás az öngazgatás elvesztése mellett (*Sanierungsverfahren ohne Eigenverwaltung*, IO 166. §).
- Felszámolási eljárás (*Konkursverfahren*, IO 180. §).
- Adósságrendezési eljárás, avagy a magáncsőd (*Schuldenregulierungsverfahren*).¹²

A fenti tagolás alapján a fizetéseptelenségi eljárás vagy a csődeljárásra, vagy a felszámolási eljárásra vonatkozó előírások szerint kerül lefolytatásra. A különböző eljárástípusok közötti különbség az eljárások eltérő célkitűzéseiben rejlik.

2.2.1. A felszámolási eljárás (*Konkursverfahren*) fő vonásai

A felszámolási eljárás célja elsősorban az adós teljes vagyonának értékesítése és a hitelezők teljes, illetve a felkínált vagyonyhányadnak (*Quote*) megfelelő kielégítése. Ebben az eljárásban is van azonban lehetőség egy a működés helyreállítását célzó terv (*Sanierungsplan*) benyújtására. Ezt az adós a fizetéseptelenségi eljárás megindítására vonatkozó kérelem benyújtásával egyidejűleg, illetve ezt követően a fizetéseptelenségi eljárás megszüntetéséig teheti meg. Ebben a helyreállítási tervben az adósnak egyéb feltételek fennállása mellett az összes elismert követelés legalább 20 százaléknak megfelelő összeget kell felkínálni, melyet a fizetés helyreállítását célzó terv elfogadásától számított két éven belül kell megfizetnie (ún. minimum vagyonyhányad, *Mindestquote*).¹³ Amennyiben a helyreállítási terv jogerőre emelkedik és azt az adós teljesíti, úgy azt követően nem felel a fennmaradó adósságért, azaz a tervben meghatározott vagyonyhányad megfizetésén felül megmaradt adósság elengedésre kerül (*Entschuldung*). Amennyiben azonban a működés helyreállítását célzó helyreállítási terv nem kerül benyújtásra, vagy az nem emelkedik jogerőre, úgy az adós a fizetéseptelenségi eljárás megszüntetése után is tovább felel adósságáért.

2.2.2. A csődeljárás (*Sanierungsverfahren*) típusai és sajátosságai

A csődeljárás csak kevés rendelkezésben tér el a felszámolási eljárás lefolytatásának szabályaitól, célja azonban más. A csődeljárás ugyanis megkísérli az adós vagyonát lehetőségétől függően megtartani, azaz a gazdálkodó szervezetet a megszű-

¹² Tekintettel arra, hogy jelen tanulmány csak a gazdálkodó szervezetek ellen folytatott fizetéseptelenségi eljárásokkal foglalkozik, a privátszód intézménye jelen írásban nem kerül bemutatásra.

¹³ Norbert ABEL: *Insolvenzrecht in Österreich*. https://www.abel-legal.at/wp-content/uploads/insolvenzrecht_in_oesterreich_2017.pdf, 2020. március 19., 5.

néstől megóvni. Ezen eljárástípus megindításának feltétele egyrészt annak kifejezett kérelmezése, valamint a kérelemmel egyidejűleg egy érvényes, a működőképesség helyreállítását célzó terv (*Sanierungsplan*) benyújtása. Az IO a csődeljárás két, fentebb már megnevezett típusát különbözteti meg.

Az öngazgatás megtartása mellett lefolytatott csődeljárás sajátosságai az alábbiak:

- ezen eljárás megindítására vonatkozó kérelmet csak az adós nyújthatja be;
- a kérelem már a fenyegető fizetéseképtelenség (*drohende Zahlungsunfähigkeit*¹⁴) esetén is benyújtható [IO 167. § (2) bek.];
- a kérelemmel egyidejűleg benyújtásra kerül egy, a működés helyreállítását célzó terv, aminek elfogadását az adós kérelmezi, és ezt a kérelmet a bíróság nem utasítja el a fizetéseképtelenségi eljárás megnyitásával egyidejűleg;
- a minimális felkínálandó vagyonhányad a követelés 30 százaléka és az a működés helyreállítását célzó terv elfogadásától számított 2 éven belül megfizetendő.

Az öngazgatás megvonása mellett lefolytatott csődeljárás esetében az öngazgatás vagy az eljárás kezdetétől már megvonásra került, vagy a folyamatban lévő eljárás során kerül megvonásra (IO 170. §). Ezen eljárásra vonatkozó kérelem benyújtására szintén csak az adós jogosult. Ebben az esetben az adós által felkínálandó minimum vagyonhányad az összes elismert követelés 20 százaléka, melynek teljesítését szintén a működési terv elfogadásától számított 2 éven belül kell vállalni.

2.3. A fizetéseképtelenségi eljárás menete

2.3.1. A fizetéseképtelenségi eljárás megindításának feltételei, a fizetéseképtelenségi eljárás megnyitása

Az IO pontosan meghatározza, mely feltételek fennállása szükséges a fizetéseképtelenségi eljárás megindításához. Ezen feltételek egyike az adós fizetéseképtelensége (*Zahlungsunfähigkeit*), azaz az esedékessé vált követelések egészben való teljesítésére való tartós képtelenség (IO 66. §)¹⁵. Ennek oka lehet többek között pénzfizetésre kötelező ítéletek megléte, eredménytelen végrehajtások, illetve az a jelenség is, amikor az adós mindig csak a legsürgősebb kötelezettségeit teljesíti.

¹⁴ Az IO nem határozza meg a fenyegető fizetéseképtelenség fogalmát, az URG azonban fontos támpontokat ad. A szakirodalom szerint fenyegető fizetéseképtelenség abban az esetben áll fenn, ha jelenlegi fizetéseképtelenség fennállása esetén készült pénzügyi tervben a fizetéseképtelenség egy jövőbeni időpontját mutatja ki, mely jövőbeni fizetéseképtelenség előreláthatólag nem hárítható el. Ld. Fachgutachten des Fachsenats für Betriebswirtschaft der Kammer der Steuerberater und Wirtschaftsprüfer zur Zahlungsunfähigkeit vom 10. 04. 2019, 6. https://www.ksw.or.at/PortalData/1/Resources/fachgutachten/peschke-aenderungen270918/KFSBW7_23042019_RF2a.pdf. 2020. április 8.

¹⁵ Megkülönböztetendő a fogalom a fizetések elakadásától (*Zahlungsstockung*). Ez ugyanis akkor áll fenn, amikor az adósnak ugyan jelenleg nem áll módjában kötelezettségeit megfizetni, de az hamarosan lehetséges lesz (például új hitelfolyósítást követően, vagy megbízásokból, vagy eladóktól beérkező pénzből).

Különösen jogi személyek esetén pedig a túladósodás (*Überschuldung*¹⁶) is kiváltja a fizetéseképtelenségi eljárás megindítására vonatkozó kérelem benyújtásának kötelezettségét (IO 67. §).

Fontos továbbá hangsúlyozni, hogy Ausztriában a német fizetéseképtelenségi jogi szabályozáshoz hasonlóan a fizetéseképtelenségi eljárás megindítására vonatkozó kérelem benyújtása kötelező.¹⁷ Az adós köteles legkésőbb a fizetéseképtelenség bekövetkezését követő 60 napon belül (természeti katasztrófák¹⁸ esetén ez a határidő 120 nap) a fizetéseképtelenségi eljárás megnyitását kérelmezni (IO 69. §).¹⁹ A fizetéseképtelenségi eljárás megnyitására irányuló kérelmet bármelyik hitelező is benyújthatja. Ebben az esetben azonban a hitelezőnek valószínűsítania kell követeleése fennállását és az adós fizetéseképtelenségét. Szükséges megjegyezni továbbá, hogy a csődeljárás megindítását csak az adós kérelmezheti.

A fizetéseképtelenségi eljárás megindítására vonatkozó kérelembenyújtási kötelezettség megsértése kártérítési kötelezettséget vonhat maga után. A kérelem benyújtásának kötelezettsége és ezzel a kártérítési kötelezettség elsősorban a gazdálkodó szervezet képviselőire jogosult szerveit – felügyelőbizottság, ügyvezető, igazgatótanács – terheli. A kártérítési igény a hitelezők felé terheli ezeket a szerveket. A kártérítési igény kiterjed a fizetéseképtelenségi eljárás késedelmes bejelentéséből adódó vagyonghányadromlásra. A fizetéseképtelenségi eljárás alatt a fizetéseképtelenségi felügyelő legitimált ezen igények érvényesítésére. Az eljárás megszüntetését követően a hitelező érvényesítheti kártérítési igényét, amennyiben a fizetéseképtelenségi felügyelő ezt nem tette meg (IO 69. §).²⁰

Ausztriában a fizetéseképtelenségi eljárás kizárólag akkor indul meg, ha a felszámolási vagyon legalább az eljárás költségeinek fedezetére elegendő [IO 71. §

¹⁶ A túlzott eladósodottság fizetéseképtelenségi jogi értelemben abban az esetben áll fenn, amikor az adós vagyona annak felszámolási értékén a kötelezettségeket már nem fedezi és a fennmaradási prognózis negatív.

¹⁷ BARTA Judit: A német fizetéseképtelenségi eljárás rendje és összevetése a magyar fizetéseképtelenségi szabályozással. In: *A fizetéseképtelenség aktuális jogi problémái nemzetközi kitekintéssel*. (Szerk.: Barta Judit), Patrocinium, Budapest–Miskolc. 2018, 76. <http://patrocinium.hu/termek/a-fizeteskeptelenseg-aktualis-jogi-problemai-nemzetkozi-kitekintessel/>, 2020. március 22.

¹⁸ Érdekességképpen megemlítenéd, hogy a törvény, melyben több mint 40 jogszabály módosítására és ezzel az aktuális a koronajárvány által kialakult helyzetre való hozzáigazítására került sor, 22. cikkével egészíti ki az IO 69. § (2a) bekezdését a járvány és a világjárvány fogalmakkal, melyek ezentúl szintén meghosszabbítják a kérelem benyújtásának határidejét. 2. COVID-19-Gesetz BGBl. I Nr. 16/2020, <https://www.ris.bka.gv.at/eli/bgbl/I/2020/16>, 2020. április 1.

¹⁹ KRAUTGASSER – Gert-Peter REISSNER: *Praxishandbuch Insolvenz und Arbeitsrecht*. Linde Verlag, 2018, 8.

²⁰ Georg. E. KODEK: *Insolvenzrecht*. Facultas, Wien, 2019, 217–219.

(1) bek.].²¹ Az eljárási költségek fedezete tekintetében a kiindulási pontot az képezi, hogy az ún. induló költségek (*Anlaufkosten*) – melyek a jelentéstételi tárgyalásig felmerülő eljárási költségeket fedezni hivatottak – egy átlagos vállalkozás elleni fizetéseképtelenségi eljárás során rendszerint 4000,00 eurót tesznek ki. A bíróság hivatalból vizsgálja a költségeket fedező vagyon meglétét, és egyes esetekben költségelőleget is előírhat.²² Az eljárást kérelmező köteles az ezen költségek fedezetére szolgáló összeget, mint előleget megfizetni. Amennyiben nem áll rendelkezésre az eljárási költségek fedezetére elegendő vagyon és költségelőleg sem került megfizetésre, a bíróság végzéssel visszautasítja a fizetéseképtelenségi eljárás megindítására benyújtott kérelmet és a visszautasító végzést közzéteszi.

A fizetéseképtelenségi eljárás megnyitása a hirdetményi adattárban (*Ediktsdatei*)²³ kerül nyilvános közzétételre. Ezen felül az illetékes bíróság végzéssel értesíti az érintett feleket is. A közzétételek folyamatos figyelése a hitelezők érdeke. Hitelintézetek esetén a napi szintű ellenőrzés – melynek az esetleges hátrányok elkerülése érdekében minél korábban meg kell történnie – elengedhetetlen munkafolyamat. A közzétételben szereplő különböző kifejezések – mint például *Sanierungsverfahren mit Eigenverwaltung*, *Sanierungsverfahren ohne Eigenverwaltung*, *Konkursverfahren* – is kiemelkedő fontosságúak, mert ez alapján tudjuk megállapítani, hogy mely eljárási szabályokat kell az adott eljárásban alkalmazni.²⁴

2.3.2. Az eljárás megnyitásának joghatásai

A fizetéseképtelenségi eljárás megnyitásának joghatásai az eljárásnak a hirdetmények adattárában való közzétételét követő napon állnak be [IO 2. § (1) bek.]. Ezek különösen az alábbi területeket érintik:

- Az adós elveszíti a csődvagyon feletti rendelkezési jogát. Az öngazgatási jog megtartása mellett lefolytatott csődeljárásban az adósnak meghatározott jogcselekményekhez szükséges a csődgondnok, illetve a bíróság hozzájárulása.
- Valamennyi az adóssal szemben fennálló követelés esedékessé válik.

²¹ PILLER Zsuzsa: A fizetéseképtelenségi eljárások illeszkedési módjai nemzetközi összehasonlításban. *Pénzügyi Szemle* 2013/2. szám, 154, https://www.penzugyiszemle.hu/documents/151-164-pillerzs-2013-2pdf_20170824223625_9.pdf, 2020. március 22.

²² A magyar Cstv. alapján a felszámolási kérelemmel együtt a bíróság nem vizsgálja, hogy van-e elegendő fedezet a felszámolási eljárás költségeire, azaz az adósnak van-e elegendő vagyona. BARTA JUDIT: A német fizetéseképtelenségi eljárás rendje és összevetése a magyar fizetéseképtelenségi szabályozással. In: *A fizetéseképtelenség aktuális jogi problémái nemzetközi kitekintéssel*. (szerk.: Barta Judit), Patrocinium, Budapest–Miskolc. 2018, 62. <http://patrocinium.hu/termek/a-fizeteskeptelenseg-aktualis-jogi-problemai-nemzetkozi-kitekintessel/>, 2020. március 22.

²³ <https://edikte.justiz.gv.at/edikte/edikthome.nsf>, 2020. április 9.

²⁴ KRAUTGASSER – Gert-Peter REISSNER: *Praxishandbuch Insolvenz und Arbeitsrecht*. Linde Verlag, 2018, 9.

- A követelésnek a fizetéseképtelenségi eljárásba való bejelentésével a követelés elévülésére vonatkozó határidő számítása az eljárás megszüntetéséig megszakad.
- A követelések beszámítása a fizetéseképtelenségi eljárás során alapvetően lehetséges, amennyiben az adós és a hitelező közötti mindkét követelés már a fizetéseképtelenségi eljárást megelőzően fennállt. A követelések egyneműsége azonban nem szükséges, a követelések esedékessége a fizetéseképtelenségi eljárás megnyitásával bekövetkezik.²⁵
- Az adós kötelezettségei után csak a fizetéseképtelenségi eljárás megnyitásának napjáig számíthatóak fel kamatok. Kivételt képeznek ez alól a kezesség és a harmadik személy részéről adott biztosítékok értékesítése, melyek esetén a kamatok minden korlátozás nélkül továbbra is felszámíthatóak. Az úgynevezett vagyoni kielégítési jogok (*Aussonderungsrechte*) és a külön kielégítési jogok (*Absonderungsrechte*) értékesítéséből származó bevétel utáni kamatok számítására külön szabályok vonatkoznak.
- Valamennyi a fizetéseképtelenségi eljárás megnyitását megelőzően szerződéses formában megkötött jelzálogjog és egyéb dologi biztosítéki jog érvényben marad.
- Azok a végrehajtási zálogjogok (*exekutive Pfandrechte*), melyek megszerzésére a fizetéseképtelenségi eljárás megnyitását megelőző 60 napon belül került sor – a közterhek kivételével – az eljárás megnyitásával megszűnnek;²⁶
- A folyamatban lévő polgári peres eljárások és végrehajtási eljárások ex lege félbeszakadnak (*Prozesssperre*)²⁷.
- Valamennyi irat főszabály szerint a fizetéseképtelenségi felügyelő részére kerül postázásra. A hitelintézetek gyakorlatában javasolt a fizetéseképtelenségi felügyelővel az eljárás közzétételét követően azonnal kapcsolatba lépni és utasításának megfelelően az érintett számlákról készült bankszámlakivonatokat rendelkezésére bocsátani.
- Az adós által adott azon meghatalmazások, melyek a csődvagyonhoz tartozó vagyont érintik, megszűnnek. Ezek közé tartozik például a hitelintézetnél vezetett folyószámlán biztosított aláírási jogosultság (*Zeichnungsberechtigung*).

²⁵ A törvény által meghatározott beszámítási tilalmakat, melyek a szerződés relatív hatálytalansága miatti megtámadási jog alapján megtámadhatók, a megtámadási jog témájának összetettsége és terjedelmessége miatt külön tanulmányt érdemel, így jelen írás nem tér ki arra.

²⁶ A zálogjogok ezen típusa ismét feléled, amennyiben a fizetéseképtelenségi eljárás az eljárási költségek hiánya miatt megszüntetésre kerül.

²⁷ Fink-Kolb Rechtsanwälte: *Wirkungen der Verfahrenseröffnung*. www.anwalt-fuer-insolvenzrecht.at/privatinsolvenz/wirkungen-der-verfahrenseroeffnung.html, 2020. április 1.

2.3.3. A követelés bejelentése

A fizetéseképtelenségi hitelezők követeléseiket az illetékes fizetéseképtelenségi bíróságnál jelenthetik be a hirdetményi adattárban meghatározott határidőn belül. A követelés bejelentését írásos formában két példányban, vagy szóbeli formában a bíróságon jegyzőkönyvbe mondva kell benyújtani. Az eljárásban a hitelezők számára nincs kötelező ügyvédi képviselőt előírva. Arra feljogosított hitelezői érdekek védelmét képviselő egyesületek képviselői joggal történő felhatalmazása lehetséges.²⁸ A gyakorlatban legtöbbször megbízott említett egyesületek közé tartozik pl. a *Kreditschutzverband 1870*²⁹ és az *Alpenländischer Kreditorenverband*³⁰.

A követelés bejelentésének különösen a következőket kell tartalmaznia:

- A követelés összegét a fizetéseképtelenségi eljárás megnyitásának napjáig felmerülő kamatokkal, költségekkel és járulékos díjakkal együtt;
- A követelés jogcímét (például folyósított hitel) és arra szolgáló bizonyítékokat (például hitelszerződések, biztosítéki szerződések, számlakivonatok);
- A vagyonekülönítési jogok és a külön kielégítési jogok érvényesítését, valamint azok előrelátható elidegenítési értékének (ún. előrelátható fedezet) megjelölését. A hitelezőt a szavazati jog ebben az esetben csak a követelés nem fedezett értéke erejéig illeti meg;
- A szavazati jog elismerésére vonatkozó kérelmet a fizetéseképtelenség-helyreállítási terv megvalósításáról való döntés esetére;
- A feltételes követelések esetére vonatkozó kvótafizetések biztosítására vonatkozó kérelmet. A feltételes követelések közé tartozik például a még nem igénybe vett bankgarancia, a még nem esedékes kezesség. A feltételes követelések a feltétel bekövetkezése előtt nem keletkeztetnek szavazati jogot.

A követelés bejelentésének előnye egyrészt, hogy a hitelező a követelés megállapításával teljes részvételi jogot kap és a szavazati joga mértékében a fizetéseképtelenségi eljárásba alakító jelleggel beleszólhat. Másrészt a fizetéseképtelenségi felügyelő által elismert és az adós által nem vitatott követelésnek a bejelentések jegyzékében (*Anmeldungsverzeichnis*) bejegyzésre kerül, és ezáltal a hitelező az adós ellen egy végrehajtási címet szerez. Ezen végrehajtási cím alapján azonban csak a fizetéseképtelenségi eljárás megszüntetése után lehet végrehajtást indítani.

A hirdetmények adattárában a hitelezői követelés bejelentésére határidőt kell megállapítani, mely határidő főszabály szerint az általános vizsgáló tárgyalást (*allgemeine Prüfungstagsatzung*) megelőző 14 nap. Az általános vizsgáló tárgyalást a fizetéseképtelenségi eljárás megnyitását követő 60. és 90. nap közötti időpontra kell kitűzni [IO 74. § (3) bek.]. A fenti határidőnél később benyújtott követeléseket lehetőség szerint az általános vizsgáló tárgyaláson kell figyelembe venni. Ameny-

²⁸ Norbert ABEL: *Insolvenzrecht in Österreich*. https://www.abel-legal.at/wp-content/uploads/insolvenzrecht_in_oesterreich_2017.pdf, 2020. március 19., 9.

²⁹ <https://www.ksv.at/>, 2020. március 19.

³⁰ <https://www.akv.at/>, 2020. március 19.

nyiben ez nem lehetséges, úgy azokat egy külön vizsgáló tárgyalás során kell megvizsgálni. Ebben az esetben a később bejelentkező hitelező a fizetéseképtelenségi felügyelő részére nettó 50,00 euró megfizetésére köteles [IO 107. § (2) bek.]

Kiemelendő, hogy azok a követelésbejelentések, melyek a zárszámadó a zárszámadási- és vagyonfelosztási tárgyalásra (*Schlussrechnungs- und Verteilungstagsatzung*) 14 napon belül érkeztek be a bíróságra, nem vehetőek figyelembe (abszolút határidő).³¹

2.3.4. Az egyes ülések

Az összegző tárgyalást (*Berichtstagsatzung*) legkésőbb a fizetéseképtelenségi eljárás megnyitását követő 90 napon belül meg kell tartani. Itt dönt a fizetéseképtelenségi bíróság a fizetéseképtelenségi felügyelő jelentése alapján a vállalkozás sorsáról. A döntés lehet:

- A vállalkozás egészének vagy egy részének bezárása,
- A vállalkozás határozott ideig történő továbbműködtetése, vagy
- A vállalkozás ideiglenesen határozatlan időre szóló működtetése.

Amennyiben a fizetéseképtelenségi bíróság arra az álláspontra jut, hogy a vállalkozás működtetésének helyreállítása előreláthatólag lehetséges, úgy az adós kérelmére a működés helyreállítását célzó terv benyújtására határidőt kell szabnia.

A vizsgáló tárgyalás (*Prüfungstagsatzung*) – mely a jelentéstételi üléssel egybeeshet – során a bejelentett követelések helyességükre és rangsorukra vonatkozólag kerülnek megvizsgálásra.

Mint fentebb már említettem, a fizetéseképtelenségi bíróság a követelések bejelentésére vonatkozó határidőt a hirdetményi adattárban teszi közzé.

Attól függően, hogy az adós a működés helyreállítását célzó tervet benyújtott-e, vagy ennek hiányában a csödvagyon értékesítése következik be, kerül sor a működés helyreállítását célzó tervről való döntéshozatali tárgyalás (*Sanierungsplantagsatzung*) vagy a zárszámadási és csödvagyonfelosztási ülés (*Schlussrechnungs- und Verteilungstagsatzung*) megtartására. A működés helyreállítását célzó tervről való döntéshozatali ülés során a helyreállítási terv elfogadásához a jelenlevő szavazati joggal rendelkező fizetéseképtelenségi hitelezők többségének hozzá kell járulnia [IO 147. § (1) bek.]. Ezen felül a működés helyreállítását célzó terv elfogadásához hozzájáruló hitelezők követeléseinek az összértéke az ülésen részt vevő szavazati joggal rendelkező hitelezők követeléseinek összértékének a felét meg kell haladnia (*Kapital- und Kopfmehrheit*).³²

³¹ Ún. „Absolute Sperrfrist”. Ez a rendelkezés hivatott annak megakadályozására, hogy kései követelés-bejelentések a zárszámadást és ezzel az eljárás lezárását késleltessék. Georg E. KODEK: *Insolvenzrecht*. Facultas, Wien, 2019, 129.

³² Norbert ABEL: *Insolvenzrecht in Österreich*. https://www.abel-legal.at/wp-content/uploads/insolvenzrecht_in_oesterreich_2017.pdf, 2020. március 19., 5.

2.3.5. Az eljárás megszüntetése

A fizetéseképtelenségi vagyron egészének értékesítése és valamennyi vitatott követelésről való végleges döntés után a fizetéseképtelenségi felügyelő igényeinek megállapítását és a zárszámadás (*Schlussrechnung*) jóváhagyását követően kerül sor a fizetéseképtelenségi vagyron végleges felosztására (*Schlussverteilung*). A fizetéseképtelenségi vagyron végleges felosztását követően a bíróság határozattal elrendeli az felszámolási eljárás megszüntetését.³³

Amennyiben a fizetéseképtelenségi eljárás (a felszámolási eljárásra és a csődeljárásra ugyanaz a szabály vonatkozik) során megállapításra kerül, hogy nincs az eljárási költségeket fedező megfelelő fedezet, szintén elrendeli a bíróság az eljárás megszüntetését. Bár ebben az esetben az adós csődjogi értelemben nem fizetéseképtelen, a fizetéseképtelensége azonban megfelelően bizonyított, ezért a hitelügyletekből eredő követelések esedékessé tétele, illetve felmondása, valamint behajtási intézkedések megtétele szükséges. A fizetéseképtelenségi eljárás megszüntetésének hatálybalépésével megszűnnek a fizetéseképtelenségi eljárás általi az adós jogállására vonatkozó korlátozások (IO 59. §), így az adós ismét teljesen rendelkezésre jogosult és korlátlanul perképes. A folyamatban lévő polgári peres eljárások és végrehajtási eljárások tovább folytatódnak. Amennyiben nem került a működés helyreállítását célzó terv elfogadásra, úgy a hitelezők követeléseiket az IO 60. §-a alapján peres úton érvényesíthetik. Ezt az igényérvényesítést hivatott megkönnyíteni az elismert követeléseknek a bejelentések jegyzékében (*Anmeldungsverzeichnis*) történő bejegyzése, mellyel a hitelező végrehajtási címet szerez az adóssal szemben. A csődeljárás során megkötött és jogerőre emelkedett, a működés helyreállítását célzó terv alapján megállapított és teljesítendő vagyronhányad első részének megfizetését követően, az eljárás szintén megszüntetésre kerül. Ezen első részfizetést még a fizetéseképtelenségi felügyelő felügyeli és osztja szét a hitelezők között. A további vagyronhányad részfizetések teljesítését a fizetéseképtelenségi felügyelő már nem felügyeli. A jóváhagyott vagyronhányad egyes részleteinek határidőben történő teljesítését célszerű azonban továbbra is felügyelni. Ez a feladat a gyakorlatban a hitelezőkre hárul.

³³ Az IO nem határoz meg olyan szigorú határidőket, mint a magyar Cstv., csupán annyit ír elő a 80a. §-ban, hogy a fizetéseképtelenségi bíróság a fizetéseképtelenségi eljárás gördülékeny lefolytatását hivatott garantálni. BARTA Judit: A német fizetéseképtelenségi eljárás rendje és összevetése a magyar fizetéseképtelenségi szabályozással. In: *A fizetéseképtelenség aktuális jogi problémái nemzetközi kitekintéssel*. (Szerk.: Barta Judit), Patrocínium, Budapest–Miskolc. 2018, 65. <http://patrocinium.hu/termek/a-fizeteskeptelen-seg-aktualis-jogi-problemai-nemzetkozi-kitekintessel/>, 2020. március 22. és Romana WEBER-WILFERT: *Materielles Insolvenzrecht mit Schwerpunkt Anfechtungsrecht*. https://zvr.univie.ac.at/fileadmin/user_upload/i_zivilverfahrensrecht/Konecny/MatIO/WS_19_20/Materielles_Insolvenzrecht_1.pdf, 2020. március 22., 27.

3. Az osztrák fizetéseképtelenségi eljárás főbb szereplői, különös tekintettel a hitelezők jogi helyzetére

A fizetéseképtelenségi eljárás szereplői között szerepelnek a fizetéseképtelenségi bíróság, a fizetéseképtelenségi felügyelő, a hitelezői gyűlés, a hitelezői választmány, a hitelezők, és a hitelezővédelmi egyesületek. Jelen fejezetben röviden említést teszek a fizetéseképtelenségi bíróságról, a fizetéseképtelenségi vagyonfelügyelő szerepéről és főbb feladatairól, valamint részletesebben foglalkozom a hitelezők jogi helyzetével.

3.1. Fizetéseképtelenségi vagyonkezelő (Insolvenzverwalter)

A fizetéseképtelenségi eljárásban a „főszerep” többnyire nem a bíróságnak, hanem a fizetéseképtelenségi felügyelőnek jut. Kinevezése a fizetéseképtelenségi eljárás megnyitásával egyidejűleg az illetékes bíróság által hivatalból történik. Kiválasztása a bíróság feladata, a megfelelő személy megválasztása belátására van bízva.

A fizetéseképtelenségi felügyelő az adóstól és a hitelezőktől független. A vele szemben támasztott szakmai követelményt az IO fekteti le (IO 80. §). E szerint a fizetéseképtelenségi felügyelő a vállalkozásokat érintő fizetéseképtelenségi eljárásban a gazdasági jogi vagy az üzemgazdasági területen megfelelő szakismerettel rendelkező természetes vagy jogi személy vagy a gazdasági élet tapasztalt személyisége lehet. A gyakorlatban rendszerint ügyvédek, illetve ügyvédi irodák kerülnek kijelölésre.

Feladata különösen az alábbi területeket³⁴ foglalja magában:

- A fizetéseképtelenségi vagyon birtokba vétele és annak kezelése, kivéve csődeljárás esetén, amelynél az adós önrendelkezési joggal rendelkezik³⁵;
- A fizetéseképtelenségi vagyon értékesítése;
- A bejelentett hitelezői igények vizsgálata;
- Az aktíva megállapítása és a passzíva vizsgálata;
- A megtámadási igények vizsgálata;
- A fizetéseképtelenségi vagyont érintő peres és nemperes jogviták lebonyolítása és meghatározott esetben eljárások vezetése;
- A fizetéseképtelenségi vagyonnak a fizetéseképtelenségi bíróság által jóváhagyott felosztási terv szerinti felosztása a hitelezők között.

³⁴ Georg. E. KODEK: *Insolvenzrecht*. Facultas, Wien, 2019, 31.

³⁵ A német jogi szabályozáshoz hasonlóan a fizetéseképtelenségi felügyelőnek a fizetéseképtelenségi vagyonba tartozó egyes vagyontárgyakról külön jegyzéket kell készítenie, melyben minden vagyontárgy értékét meg kell határoznia. Lásd: BARTA Judit: A német fizetéseképtelenségi eljárás rendje és összevetése a magyar fizetéseképtelenségi szabályozással. In: *A fizetéseképtelenség aktuális jogi problémái nemzetközi kitekintéssel*. (Szerk.: Barta Judit), Patrocinium, Budapest–Miskolc. 2018, 86. <http://patrocinium.hu/termek/a-fizetesekeptelenseg-aktualis-jogi-problemai-nemzetkozi-kitekintessel/>, 2020. március 22.

3.2. A fizetéseképtelenségi bíróság

Tárgyi illetékes bíróság a vállalkozások ellen indított fizetéseképtelenségi eljárásban a tartományi törvényszék (*Landesgericht*), Bécsben a kereskedelmi bíróság.

A bíróság fő feladatai közé tartozik a fizetéseképtelenségi eljárás megindítása, vezetése, megszüntetése, a fizetéseképtelenségi felügyelő és a többi fizetéseképtelenségi szerv felügyelete, továbbá döntést hoz többek között a vállalkozás továbbműködéséről vagy annak megszüntetéséről, a fizetéseképtelenségi felügyelő által előterjesztett zárszámadásról és felosztási tervről. Továbbá a fizetéseképtelenségi hitelezők többsége által elfogadott a működés helyreállítását célzó terv is megkívánja a bíróság jóváhagyását.³⁶

Végül a fizetéseképtelenségi bíróság a tulajdonképpeni fizetéseképtelenségi eljárás mellett más, a fizetéseképtelenségi eljárással közvetlen összefüggésben lévő eljárások lefolytatására is illetékes (IO 63a. §).

3.3. A hitelezői választmány (*Gläubigerausschuss*)

A hitelezői választmány a fizetéseképtelenségi eljárás egy fakultatív szerve, melyet a fizetéseképtelenségi bíró nevezi ki. A hitelezői választmány minimum három, maximum hét tagból áll. Legalább egy tagja a munkavállalók érdekeit kell képviselje. [IO 88. § (1) bek.] Tagjai nemcsak hitelezők lehetnek, hanem más természetes és jogi személyek, valamint hatóságok és területi önkormányzatok is. A hitelezői választmány kinevezése haladéktalanul kötelező, ha a vállalkozás jellegzetessége vagy terjedelme azt megindokolja, vagy amennyiben a vállalkozás, vagy az ingó álló- és forgóeszközök értékesítés vagy bérbeadása tervezett (IO 88. §). A választmány feladata többek között a fizetéseképtelenségi felügyelő támogatása, tevékenységének felülvizsgálata és az eljárásban való aktív közreműködés.

3.4. Hitelezői gyűlés (*Gläubigerversammlung*)

A hitelezői gyűlés a fizetéseképtelenségi eljárásban részt vevő hitelezők összességét foglalja magában. A hitelezői gyűlés felügyeli a hitelezői választmányt és a fizetéseképtelenségi felügyelőt. A hitelezői gyűlést a fizetéseképtelenségi bíróság hívja össze, hatáskörét pedig az IO taxatív felsorolja. Fontos még kiemelni, hogy a hitelezői gyűlésben csak a megállapított és nem vitatott követelések hitelezői rendelkeznek szavazati joggal.³⁷

3.5. Hitelezők

A fizetéseképtelenségi eljárás középpontjában a fizetéseképtelenségi hitelezők állnak, vagyis azok a hitelezők, melyeknek a fizetéseképtelenségi eljárás megindításának napján az adóssal szemben követelésük állt fenn. Az IO ezen hitelezők kielégítését célozza meg. Az osztrák fizetéseképtelenségi jog egyik fő alapelve a *par condicio*

³⁶ Georg E. KODEK: *Insolvenzrecht*. Facultas, Wien, 2019, 29.

³⁷ Georg E. KODEK: *Insolvenzrecht*. Facultas, Wien, 2019, 38–39.

creditorum – melynek értelmében valamennyi a fizetéseképtelenségi eljárásban részt vevő hitelező igénye egyformán (a vagyonhányadnak megfelelően) kerül kielégítésre – csak ezekre a hitelezőkre vonatkozik.³⁸ Emellett azonban még léteznek egyéb hitelezői kategóriák is, így:

- kiváltságos hitelezők (*bevorrechtete Gläubiger*), ezen belül:
 - a vagyonkielégítési joggal rendelkező hitelezők (*Aussonderungsgläubiger*),
 - a külön kielégítési joggal rendelkező hitelezők (*Absonderungsgläubiger*),
- privilegizált hitelezők (*Massegläubiger*),
- alsóbbrendű hitelezők (*nachrangige Gläubiger*),
- új hitelezők (*Neugläubiger*).

3.5.1. A vagyonkielégítési joggal rendelkező hitelezők (*Aussonderungsgläubiger*)

Vagyonkielégítési joggal rendelkező hitelezőnek az a hitelező minősül, aki olyan dologra tarthat igényt, mely a fizetéseképtelenségi vagyonhoz tartozik, de az egészben vagy részben nem az adós tulajdonát képezi. Ezen jogosultság fennállása nem a fizetéseképtelenségi jog, hanem a polgári jog szabályain alapul. A legfontosabb eset a tulajdonjog (fenntartásának) intézménye, mely a hitelintézetek gyakorlatában gyakori biztosítékként jelenik meg a hitelügyletek során.³⁹

Annak érdekében, hogy a vállalkozás helyreállítása ne kerüljön veszélybe, a vagyonkülönítési jogosultság érvényesítését a fizetéseképtelenségi felügyelő a vállalkozás továbbműködtetése idejére, de maximum a fizetéseképtelenségi eljárás megindítását követő 6 hónapra megakadályozhatja [IO 11. § (2) bek.]. Erre az időszakra a visszakövetelésre jogosult hitelezőket használati díj illeti meg.⁴⁰

A vagyonkülönítési jogosultságot a fizetéseképtelenségi eljárás nem érinti, így arra a folyamatban lévő polgári peres eljárások és végrehajtási eljárások megszakadásának szabálya nem vonatkozik.

A vagyonkülönítési jogból eredő bevétel nemcsak a fizetéseképtelenségi eljárásba bejelentett követelést, hanem az eljárás megindítását követően keletkezett kamatokat és költségeket is fedezi. Az eljárás megnyitását követő 6 hónap alatt azonban csak a szerződésben meghatározott kamatok számíthatóak fel, késedelmi kamat nem számítható fel.

³⁸ Kivételt képeznek a paritás elve alól a kiváltságos hitelezők (*bevorrechtete Gläubiger*). Ezek közé soroljuk: *Absonderungsansprüche*, *Masseforderungen*. NUMMER-KRAUT-GASSER – Gert-Peter REISSNER: *Praxishandbuch Insolvenz und Arbeitsrecht*. Linde Verlag, 2018, 4–5.

³⁹ Pl. lízingelt vagy tulajdonjog fenntartás mellett szállított gépek, berendezések. Georg. E. KODEK: *Insolvenzrecht*. Facultas, Wien, 2019, 42.

⁴⁰ *Gläubiger im Insolvenzverfahren*. Österreichische Wirtschaftskammer. 2020, https://www.wko.at/service/wirtschaftsrecht-gewerberecht/Glaeubiger_im_Insolvenzverfahren.html, 2020. április 3.

3.5.2. A külön kielégítési joggal rendelkező hitelezők (*Absonderungsgläubiger*)

A külön kielégítési jogosultság a hitelezőt az adós meghatározott dolgaiból való kielégítésre jogosítja fel. A külön kielégítésre való jogosultsággal terhelt dolgok bár a fizetéseképtelenségi vagyonhoz tartoznak, azon belül azonban egy külön vagyont (*Sondermasse*) képeznek. Az értékesítésből elsősorban csak a külön kielégítésére jogosult hitelezők kerülnek kielégítésre. Csak egy esetlegesen felmerülő maradék összeg befolyása esetén kerülhet ez az általános fizetéseképtelenségi vagyonba.

A gyakorlatban előforduló legfontosabb esetek a jelzálogjog, a biztosítéki célú tulajdon (*Sicherungseigentum*) és a biztosítéki célú engedményezés (*Sicherungsabtretung*⁴¹).

Itt is érvényesül az a szabályozás, miszerint a működés veszélyeztetettségének elkerülése érdekében a külön kielégítésre vonatkozó jog érvényesítése a fizetéseképtelenségi eljárás megindítását követő 6 hónapra megakadályozható.

3.5.3. A privilegizált hitelezők (*Massegläubiger*)

A csódtömeg-hitelezők azon követelések hitelezői, melyek csak a fizetéseképtelenségi eljárás során keletkeztek és törvényi rendelkezés alapján minden más követelést megelőznek. Ezeket a követeléseket a fizetéseképtelenségi felügyelő köteles bármikor a fizetéseképtelenségi eljárás aktuális állására tekintet nélkül kielégíteni.⁴²

Az IO taxatívén sorolja fel ezeket a követeléseket (IO 46. §):

- a fizetéseképtelenségi eljárás költségei;
- a fizetéseképtelenségi vagyon fenntartásával, kezelésével és az azzal való gazdálkodással felmerülő költségek;
- a munkavállalók folyamatos fizetésére vonatkozó követelések;
- a munkaszerződés meghatározott okokból történő felmondásából eredő igények;
- azon kétoldalú szerződések teljesítésére vonatkozó követelések, melyekbe a fizetéseképtelenségi felügyelő belépett;
- a fizetéseképtelenségi felügyelő valamennyi jogcselekményeiből eredő követelések;
- a fizetéseképtelenségi vagyon indokolatlan gazdagításából eredő igények;
- az adós elhalálozása esetén annak egyszerű keretek között megszervezett temetésének költségei.

⁴¹ Az engedményezéshez (*Verfügungsgeschäft*) egy alapügylet (*Verpflichtungsgeschäft*) szükséges. Ennek hiányában nem száll át a követelés, mert nincs engedményezés. CSIZMAZIA Norbert: Tulajdon, mint biztosíték? *Polgári Jogi Kodifikáció* VI. évfolyam 1–2. szám, 13, https://ptk2013.hu/wp-content/uploads/2012/11/2004-1-2_osszevont.pdf, 2020. március 25.

⁴² Georg E. KODEK: *Insolvenzrecht*. Facultas, Wien, 2019, 47.

3.5.4. Az alsóbbrendű hitelezők (*Nachrangige Insolvenzgläubiger*)

Az IO az alsóbbrendű hitelezők két esetét ismeri (IO 57a. §). Ennek alapján alsóbbrendű hitelezőnek minősül, aki maga nyilatkozik arról, hogy követelését csak a többi hitelező után kívánja érvényesíteni. Az alsóbbrendű hitelezők másik esetét törvény rendeli el. Ebbe a körbe tartoznak például a saját tőkét pótló szolgáltatások, így pl. a válságban nyújtott tagi kölcsön. Az alsóbbrendű hitelezők követelése csak akkor kerülnek kielégítésre, ha valamennyi egyéb hitelező követelése a fizetési kép-
telenségi vagyonszámbaírásnak megfelelően megtérült.⁴³

4. Fizetési kép- telenségi statisztika

A jelenlegi konjunkturális környezet – mindenekelőtt a kereskedelmi konfliktusok, politikai feszültségek jelenléte, a brexit körüli bizonytalanság és a gyenge növekedési szakaszok – a gazdasági élet szereplőinél érezhető visszaeséshez vezettek. Ez a fejlődési irány tükröződik vissza a gazdálkodó szervezetek ellen indított fizetési kép-
telenségi eljárások növekvő számában is. Ausztriában a 2019. évben megindított gazdálkodó szervezetek elleni fizetési kép-
telenségi eljárások száma 3045, mely +2,15 százalékos emelkedést jelent a 2018. évhez képest. Aránytalanul magas volt az eljárást azon okból elutasító végzések száma, hogy az adott vállalkozás vagyona még a fizetési kép-
telenségi eljárás költségeit sem fedezte. A növekvő számú fizetési kép-
telenségi eljárások körében komoly különbségek mutatkoztak az egyes tartományok között. Így például Bécsben számra pontosan ugyanannyi, 1050 fizetési kép-
telenségi eljárás indult, mind a vizsgált évet megelőző évben. Amíg Burgenland, Vorarlberg és Tirol esetében 25 százalék feletti növekedés figyelhető meg, addig Alsó-Ausztria és Stájerország esetében a megindított fizetési kép-
telenségi eljárások visszaszorultak.⁴⁴

Habár a fizetési kép-
telenségi eljárások száma összességében növekedett, az összes passzív és ezáltal a veszélyeztetett munkahelyek száma 2018-hoz képest 24,83 százalékkal csökkent. A 2019-es év legismertebb csődügyei közé tartoztak a Thomas Cook Austria AG, a Charles Vögele (Austria) GmbH. A legtöbb fizetési kép-
telenségi eljárás az építőiparban és a kereskedelemben került megindításra. Jogi formát tekintve pedig az egyéni vállalkozók aránya az 50 százalékot is meghaladja. Feltűnő még, hogy az öngazdálkodás megtartása mellett lefolytatott fizetési kép-
telenségi eljárás a gyakorlatban visszaszorult és mára alárendelt szerepet kapott. Így a 3045 megindított fizetési kép-
telenségi eljárásból csupán 21 eljárás tartozott ezen típus közé.⁴⁵

⁴³ Norbert ABEL: *Insolvenzrecht in Österreich*. 16, https://www.abel-legal.at/wp-content/uploads/insolvenzrecht_in_oesterreich_2017.pdf, 2020. március 19.

⁴⁴ Insolvenzstatistik – Vollständige Übersicht aller Insolvenzfälle in Österreich – Gesamtjahr 2019, AKV Europa, <https://www.akv.at/wp-content/uploads/Insolvenzstatistik-2019.pdf>, 2020. március 22., 3–4.

⁴⁵ Insolvenzstatistik – Vollständige Übersicht aller Insolvenzfälle in Österreich – Gesamtjahr 2019, AKV Europa, <https://www.akv.at/wp-content/uploads/Insolvenzstatistik-2019.pdf>, 2020. március 22., 5–6.

Irodalomjegyzék

- [1] BARTA Judit: A német fizetésképtelenségi eljárás rendje és összevetése a magyar fizetésképtelenségi szabályozással. In: *A fizetésképtelenség aktuális jogi problémái nemzetközi kitekintéssel*. (Szerk.: Barta Judit), Patrocinium, Budapest–Miskolc. 2018, 57–96. <http://patrocinium.hu/termek/a-fizeteskeptelenseg-aktualis-jogi-problemai-nemzetkozi-kitekintessel/>, 2020. március 22.
- [2] Bettina NUMMER-KRAUTGASSER – Gert-Peter REISSNER: *Praxishandbuch Insolvenz und Arbeitsrecht*. Linde Verlag, 2018.
- [3] CSIZMAZIA Norbert: Tulajdon, mint biztosíték? *Polgári Jogi Kodifikáció VI. évfolyam, 1–2. szám*, 3–22. https://ptk2013.hu/wp-content/uploads/2012/11/2004-1-2_osszevont.pdf, 2020. március 25.
- [4] *Fachgutachten des Fachsenats für Betriebswirtschaft der Kammer der Steuerberater und Wirtschaftsprüfer zur Zahlungsunfähigkeit* vom 10. 04. 2019, https://www.ksw.or.at/PortalData/1/Resourcen/fachgutachten/peschke-aendungen270918/KFSBW7_23042019_RF2a.pdf, 2020. április 8.
- [5] Fink-Kolb Rechtsanwälte: *Wirkungen der Verfahrenseröffnung*. www.anwalt-fuer-insolvenzrecht.at/privatinsolvenz/wirkungen-der-verfahrenseroeffnung.html. 2020. április 1.
- [6] Georg E. KODEK: *Insolvenzrecht*. Facultas, Wien, 2019.
- [7] Insolvenzstatistik – Vollständige Übersicht aller Insolvenzfälle in Österreich – Gesamtjahr 2019, AKV Europa, <https://www.akv.at/wp-content/uploads/Insolvenzstatistik-2019.pdf>, 2020. március 22.
- [8] Norbert ABEL: *Insolvenzrecht in Österreich*. https://www.abel-legal.at/wp-content/uploads/insolvenzrecht_in_oesterreich_2017.pdf, 2020. március 19.
- [9] *Online Lehrbuch Zivilrecht*. Kapitel 19. https://www.uibk.ac.at/zivilrecht/buch/kap19_0.xml?section=8;section-view=true. 2020. április 8.
- [10] PILLER Zsuzsa: A fizetésképtelenségi eljárások illeszkedési módjai nemzetközi összehasonlításban. *Pénzügyi Szemle* 2013/2., 151–164. https://www.penzugyiszemle.hu/documents/151-164-pillerzs-2013-2pdf_20170824223625_9.pdf, 2020. március 22.
- [11] *Schnellübersicht über die Insolvenzverfahren*. Wirtschaftskammer Österreich. 2020. https://www.wko.at/service/wirtschaftsrecht-gewerberecht/Schnelluebersicht_ueber_die_Insolvenzverfahren.html, 2020. március 22.
- [12] Romana WEBER-WILFERT: *Materielles Insolvenzrecht mit Schwerpunkt Anfechtungsrecht*. https://zvr.univie.ac.at/fileadmin/user_upload/i_zivilverfahrensrecht/Konecny/MatIO/WS_19_20/Materielles_Insolvenzrecht_1.pdf, 2020. március 22.

-
- [13] Sebastian KSIAZEK: Die Rechtsstellung der Massegläubiger im Insolvenzverfahren. *Juridicum Law Review* 2014/2., 137–158., <https://www.univie.ac.at/juridicumlawsreview/wp-content/uploads/2014/12/JLR-Ksiazek-137-158.pdf>, 2020. április 2.
- [14] *Gläubiger im Insolvenzverfahren*. Österreichische Wirtschaftskammer. 2020. https://www.wko.at/service/wirtschaftsrecht-gewerberecht/Glaebiger_im_Insolvenzverfahren.html, 2020. április 3.